

coderch i l'avantguarda catalana

Del Grup R al Team 10

XLVIIè Curset

Jornades Internacionals
sobre la Intervenció
en el Patrimoni Arquitectònic

Barcelona
12-15.12.2024

El Curset

ANY CODERCH

Josep Antoni Coderch de Sentmenat
Barcelona 1913, Espolla 1984
40è aniversari de la seva mort

En aquest curset volem debatre dos aspectes. Per una banda, el paper que li hem d'assignar a Coderch dins les avantguardes catalanes i internacionals. Per altra, debatre sobre els criteris de protecció i intervenció en l'arquitectura moderna a través de l'obra de Coderch.

El 1951 Coderch va fundar amb altres arquitectes catalans el GRUP R al seu propi estudi. R de R-escat, R de R-ecuperació de l'arquitectura del GATCPAC d'abans de la guerra. Però Coderch ja portava dins seu l'empremta de l'arquitectura vernacular catalana que el va portar ben aviat a cercar un camí renovador i crític amb el moviment modern. Aquest posicionament ens permet aventurar-nos a considerar-lo el pare del R-ealisme català, o més ben dit de l'Avantguarda Realista catalana, com l'anomenava Oriol Bohigas (Bohigas, 1968).

També el 1951 Coderch va dissenyar el pavelló espanyol de la *Triennale di Milano* i va contractar a Rafael Santos Torroella de comissari dels continguts, en ple franquisme. Per aquesta *Triennale*, Santos Torroella va reclutar el màxim d'artistes exiliats que havien tornat, com ara Artigas, Miró i un jove Guinovart que va il·lustrar uns poemes de Lorca, el poeta assassinat pels falangistes (Altaïó, 2024). Si aquest va ser el pavelló dels republicans, ens el podem imaginar com un segon Pavelló de la República, després del pavelló de Sert de 1937. Si el primer va ser el del cubisme i el surrealisme, el segon ja anunciava l'informalisme. A Milà, Coderch va conèixer Harnden, Bombelli i probablement Rudofsky, amb els quals va mantenir l'amistat tota la vida.

El 1959, la crítica de Coderch a la modernitat més ortodoxa i sobretot a Le Corbusier el va portar a formar part del TEAM 10, de la mà de Sert. El TEAM 10 va ser una comissió d'arquitectes joves encarregada d'organitzar el 10è congrés CIAM, que finalment van defenestrar. Coderch i els seus amics van tancar els CIAM pel dogmatisme que frenava la seva creativitat i van substituir les normes per discussions al voltant dels projectes. Els van tancar pel racionalisme que mutilava la vida de les persones i van substituir les categories funcionals de la Carta d'Atenes -treball, residència, lleure, transport- per unes altres més antropològiques de la Carta de l'Hàbitat -casa, carrer, barri, ciutat. Una Carta de l'Hàbitat que es pot llegir entre línies a través de les actes del congrés, però que finalment van decidir no publicar per evitar nous dogmatismes.

FAD 1960 Habitatges Compositor Bach
FAD 1972-73 Habitatges Banco Urquijo
FAD 1985 Edifici Coderch de l'ETSAB

COMITÈ ORGANITZADOR

Eva Jiménez i Xavi Llobet, directores del XLVIIè Curset

COLLABORADORS

Pep Lluís Blàzquez,
historiador de l'art i director de Perspectiva a Catalunya Ràdio
Francesc Pernas,
arquitecte i editor del llibre "Toni Vidal. Fent Memòria"
Miquel F. Zuzama,
arquitecte i vocal de cultura de la demarcació de Barcelona del COAC

REPRESENTANTS DE LA JUNTA DIRECTIVA

Josep Maria Boronat i Pujals, president de l'AADIPA
Àlex Grávalos i Torner, secretari tècnic de l'AADIPA

FOTOGRAFIA PORTADA

Toni Vidal i Miquel, fotògraf

XLVIIè CURSET

Durada: 30 hores lectives (8 hores de visites)
Nombre de places: 250
Idiomes: català / castellà
Assistència presencial i en línia
Lloc: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Plaça Nova, 5
08002 Barcelona

INFORMACIÓ I SECRETARIA ADMINISTRATIVA

Patricia Calvente
93 306 78 28
agrupacions@coac.net
<https://www.arquitectes.cat/ca/aadipa-XLVII-curset>

CONTACTE

aadipa47curset@coac.net

VISITES

Les visites de dijous matí i diumenge matí estan incloses en el preu d'inscripció presencial

coderch i l'avantguarda catalana

Del Grup R al Team 10

XLVIIè Curset

Jornades Internacionals
sobre la Intervenció
en el Patrimoni Arquitectònic

Barcelona
12-15.12.2024

Amb el suport de

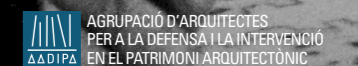
Amb el patrocini de

Amb la col·laboració de

© Toni Vidal, VEGAP, Barcelona, 2024

12

Dijous

VISITA MATINAL A EDIFICIS DE LA BARCELONETA

- 09:30 **Visita al Bloc de Pescadors, 1951-1958**
Trobada a la cantonada Llagut-Maquinista del Bloc de Pescadors (Habitatges per a la Cooperativa Obrera La Maquinista). Rehabilitació, 2011-2014. Plaça del Llagut 1-11. Barcelona. Acompanyats per Roger Montoto, arquitecte i autor de la rehabilitació.
- 11:30 **Visita a la Casa de la Marina, 1951-1955**
Trobada a la cantonada Borbó-Rubianes de la Casa de la Marina (Habitatges La Barceloneta). Rehabilitació de la façana, 1992. Pg. Joan de Borbó, 43. Barcelona. Acompanyats per Carles Fochs, arquitecte i professor de l'ETSAV, coautor de la restauració amb Gustau Coderch i Jaume Avellaneda.

13:30 PAUSA - DINAR

BENVINGUDA

- 15:00 ACREDITACIONS, Sala d'actes del COAC
15:30 BENVINGUDA
Guillem Costa Calsamiglia, degà del COAC
Josep Maria Boronat, president de l'AADIPA
Sònia Hernández, consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Ana Coderch, filla de Josep Antoni Coderch
Eva Jiménez i Xavi Llobet, directores del 47è Curset

BLOC 1: LA PROTECCIÓ DE L'ARQUITECTURA DE CODERCH

- 16:00 **Anàlisi i protecció del patrimoni arquitectònic del S.XX: els BCIN's i els edificis de Coderch**
Miquel Barba Vidal, arquitecte, cap de Secció de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, i Anna Almacellas Visa, arquitecta de la Secció de Protecció del Patrimoni Arquitectònic del SPA del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
- 16:30 **La protecció del patrimoni local contemporani: Coderch i altres exemples**
José Luis Sanz Botey, Cap del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local, i David Galí, historiador i Cap de la Secció de Catalogació, Investigació i Difusió de l'SPAL de la Diputació de Barcelona
- 17:00 PAUSA - CAFÈ
- 17:30 **Edició de les làmpades de Coderch**
Rafael Salvador, TUNDS editora de làmpades Coderch
- 18:00 **Rehabilitació de la façana de La Marina, 1951-1955 / 1992**
Carles Fochs, arquitecte i professor de l'ETSAV, autor de la rehabilitació amb Gustau Coderch i Jaume Avellaneda
- 18:30 **Rehabilitació del Bloc de Pescadors 1951-1958 / 2011-2014**
Roger Montoto, arquitecte i autor de la rehabilitació
- 19:00 **Taula Rodona 1**
Moderadora: Còssima Cornadó, arquitecta i professora de l'ETSAB, experta en rehabilitació

13

Divendres

BLOC 2: CODERCH I EL GRUP R (1951-1961): L'AVANTGUARDA CATALANA

- 09:30 **Arquitectura vernacular en Coderch i Rudofsky**
Eva Jiménez, Xavi Llobet, arquitectes i professors de l'ETSAB, i Laura Londoño, arquitecta
- 10:00 **La Triennale di Milano de 1951**
Fernando Marzà, arquitecte i professor de l'ETSAV
- 10:30 **Els amics de Coderch a Cadaqués**
Júlio Garnica, arquitecte i professor de l'ETSAB
- 11:00 PAUSA - CAFÈ
- 11:30 **Coderch, Català-Roca, Maspons, Ubiña, fotògrafs**
Cristina Gastón, arquitecta i professora de l'ETSAB
- 12:00 **Rehabilitació de la Casa Ugalde: el valor del client compromès**
Jordi Tió, arquitecte, i Fernando Amat, propietari, autors de la rehabilitació
- 12:30 **Rehabilitació de la Casa Villavecchia de Correa i Milà, 1955 / 2012, i de la Casa Coderch-Milà de Coderch, 1958 / 2017**
Eileen Liebman i Fernando Villavecchia, arquitectes i autors de les rehabilitacions
- 13:00 **Taula Rodona 2**
Moderador: Josep Maria Boronat, arquitecte i president AADIPA
- 14:00 PAUSA - DINAR - SORTIDA DEL COAC

BLOC 3: REHABILITACIÓ DE L'ARQUITECTURA URBANA DE CODERCH

- 16:00 BENVINGUDA A L'ETSAB
Coderch i la docència: 1932 estudiant de Jujol, 1965 professor durant quatre cursos, 1978 ampliació ETSAB
Félix Solaguren, catedràtic i director de l'ETSAB
- 16:30 **Rehabilitació de l'Edifici Girasol de Madrid, 1964-1966 / 2013-2020**
Javier Galante i Sara Galante, arquitectes i autors del projecte de la rehabilitació
- 17:00 PAUSA - CAFÈ
- 17:30 **Intervencions i rehabilitació de les instal·lacions de l'edifici Coderch de l'ETSAB 1978-1985 (FAD 1985) / 2018-2021**
Elena Fernández, Alberto Peñín, Ferran Sagarra i Albert Salazar, arquitectes i professors de l'ETSAB, autors de les intervencions i la rehabilitació
- 18:00 **Rehabilitació de les façanes de l'Edifici Coderch de l'ETSAB, 1978-1985 (FAD 1985) / 2024-2025**
Jordi Portal, Oriol Cusidó, arquitectes i professors de l'ETSAB, Claire Palluel, arquitecta, i Joan Olona, arquitecte tècnic i professor de l'EPSEB, autors del projecte de rehabilitació
- 18:30 **Pla de Manteniment del conjunt d'habitatges Banco Urquijo, 1968-1973 (FAD 1972-73)**
Joan Olona i Joan Leiva, arquitectes tècnics i professors de l'EPSEB
- 19:00 **Taula Rodona 3**
Moderadora: Belen Onecha, arquitecta i professora de l'ETSAB, experta en rehabilitació

SOPAR OFICIAL DEL 47è CURSET A L'ETSAB

- 20:00 Parlaments institucionals
20:30 Sopar

14

Dissabte

BLOC 4: CODERCH I EL TEAM 10 (1953-1981): L'AVANTGUARDA INTERNACIONAL

- 09:30 **Assassinar els CIAM, la Carta de l'Hàbitat com a alternativa**
Eva Jiménez i Xavi Llobet, arquitectes i professors de l'ETSAB
- 10:00 **El último manifiesto: "No son genios lo que necesitamos ahora"**
Carlos Labarta, arquitecte i catedràtic de la UNIZAR (Saragossa)
- 10:30 **Lo vernáculo en Team 10. La casa en Espolla**
Ana Rodríguez i Rafael Hernando, arquitectes i professors de la UAH (Alcalà d'Henares)
- 11:00 PAUSA - CAFÈ
- 11:30 **Detalls en l'arquitectura de Coderch**
Isabela de Rentería, arquitecta i professora de l'ETSA La Salle
- 12:00 **Els edificis urbans de Josep Antoni Coderch**
Ignacio Martínez, arquitecte i professor de l'ETSAB
- 12:30 **Rehabilitació de les façanes de les Cotxeres de Sarrià, 1969-1973 / 2000-2002 / 2020-2021**
Nathan Ballesta, director comercial de REHATEC, Cèsar Díaz, Xavier Montsalvatge i Marta Urbiola, arquitectes i professors de l'ETSAB-ETSAV, autors de les rehabilitacions
- 13:00 **Taula Rodona 4**
Moderador: Marc Manzano, arquitecte i codirector de l'European Award for Architectural Heritage Intervention AHI
- 14:00 PAUSA - DINAR

BLOC 5: REHABILITACIÓ D'INTERIORS DE CODERCH: LA CASA VISCUDA

- 15:30 **Coderch i els espais de creació: la Casa-Taller Tàpies i el Mas Tàpies de Campins**
Lluís Permanyer, periodista, assagista i cronista de Barcelona, autor del Qüestionari Marcel Proust a Coderch
- 16:00 **Coderch, Santos Torroella i la recuperació de l'avantguarda a la postguerra**
Rosa Gutiérrez Herranz i Jaume Vidal Oliveras, historiadors, crítics d'art i professors UAB
- 16:30 **Els murals de Guinovart a l'arquitectura de Coderch. Dau al Set i Grup Taüll**
Maria Guinovart, presidenta i directora de l'Espai Guinovart
- 17:00 PAUSA - CAFÈ
- 17:30 **Coderch des de l'usuari. Viure a la Casa Harnden dels habitatges Compositor Bach o Edifici Catasús (FAD 1960)**
Josep Bohigas, arquitecte i professor de l'ETSAB, resident de la Casa Harnden
- 18:00 **Correa-Milà des de l'usuari. Viure a la Casa Pomés dels habitatges Doctor Carulla de MBM**
Ivan Pomés, arquitecte i professor d'Elisava, antic resident de la Casa Pomés
- 18:30 **Variacions de les persianes de llibret a l'obra de Coderch**
Víctor Rahola i Stefano Cortellaro, arquitectes i professors de l'ETSAB
- 19:00 **Taula Rodona 5**
Moderador: Marc Aureli Santos, arquitecte i president Arquin FAD

15

Diumenge

VISITA MATINAL A EDIFICIS DE LES CORTS SANT GERVASI

- 09:30 **Visita als habitatges Banco Urquijo, 1968-1973 (FAD 1972-73)**
Trobada a la cantonada Freixa-Modolell del conjunt d'habitatges Banco Urquijo. Carrer Raset 19-29 i carrer Freixa 22-30. Acompanyats per Gerard Garcia-Ventosa i Jorge Llàcer, arquitectes i residents dels habitatges Banco Urquijo
- 11:30 **Visita a les oficines Torres Trade, 1965-1971**
Trobada a la cantonada Carles III-Europa del conjunt d'oficines Torres Trade. Gran Via de Carles III, 82-98 i carrer Les Corts 27-33. Rehabilitació desconeguda. Acompanyats per a confirmar

CLOENDA DE LES JORNADES

13:30

ESPAI CODERCH GUINOVART TÀPIES

Trobada de tres artistes
COAC 2a planta

PER CODERCH TOT

Entrevista a Jordi Viola (audiovisual)
Pep Brazó, arquitecte tècnic que va treballar amb Jordi Viola, Eva Jiménez i Xavi Llobet, arquitectes i professors de l'ETSAB
Muntatge audiovisual: Isabel Darnell, LISA TIC UPC

VIDA DELS EDIFICIS. ETSAB 150 ANIVERSARI
Monografia sobre els edificis de l'ETSAB i la seva rehabilitació
Eva Jiménez i Xavi Llobet, arquitectes i professors de l'ETSAB